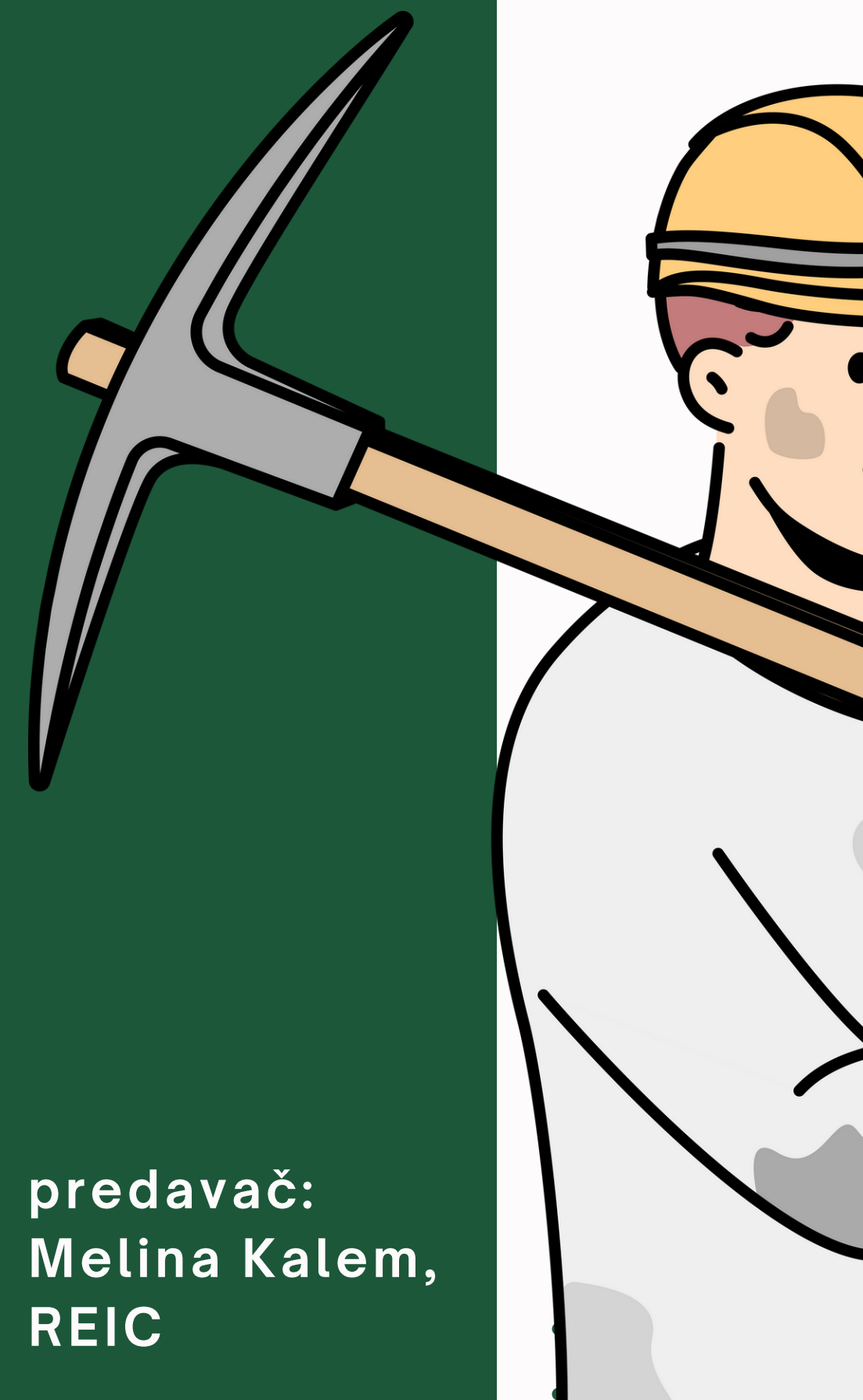

Projekat: Inicijativa za medijsko osnaživanje u oblasti klime i energije –
Bosna i Hercegovina (“Climate Learning Initiatives for Media Building –
Bosnia and Herzegovina” CLIMB-BH)

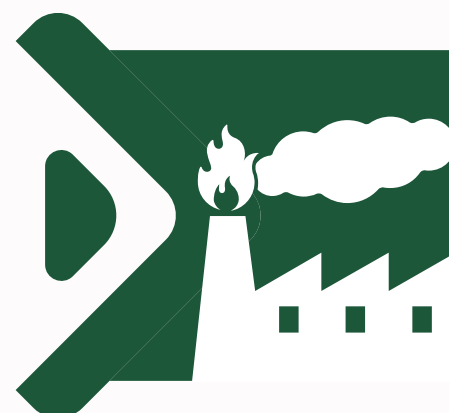
SOCIO-EKONOMSKI ASPEKTI ENERGETSKE TRANZICIJE

predavač:
Melina Kalem,
REIC

SADRŽAJ

01

ENERGETSKA
TRANZICIJA

IZAZOVI

02

03

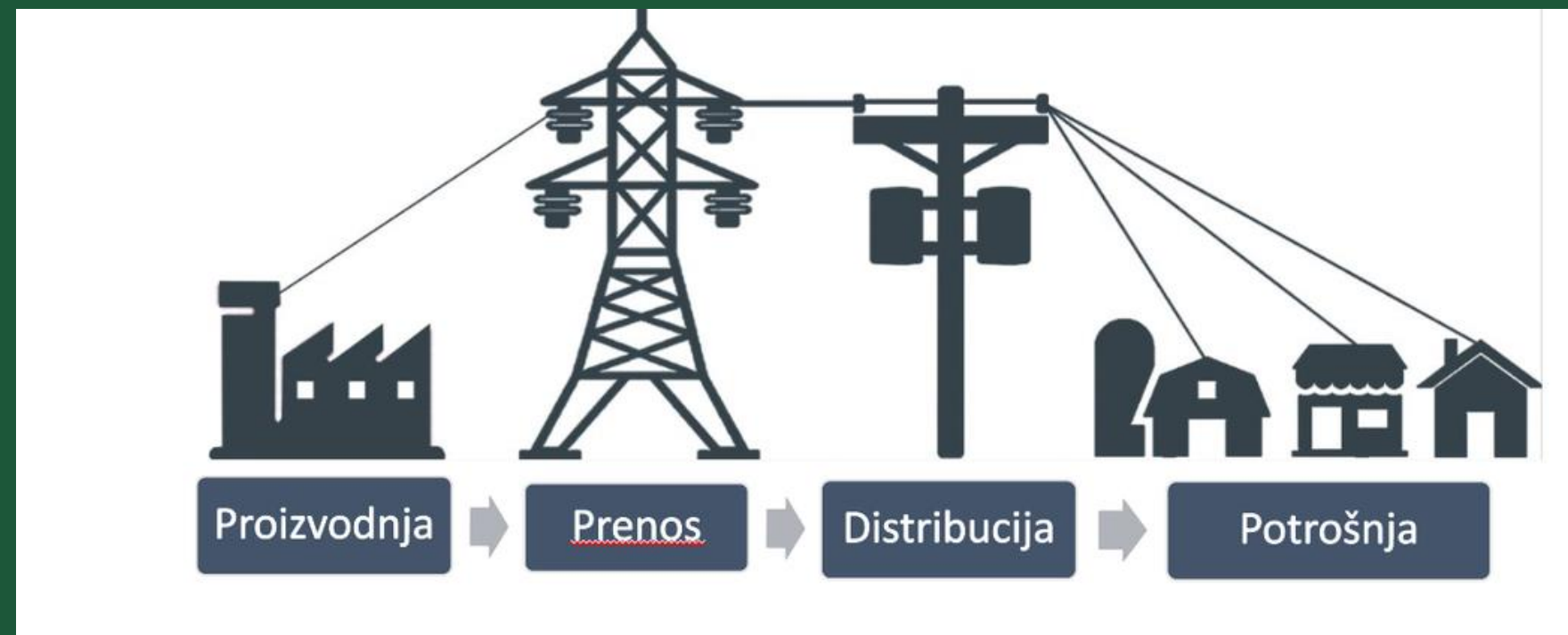

PRILIKE

UMJESTO
ZAKLJUČKA

04

energetska vs energijska

transformacija

5D energetska tranzicija

Dekarbonizacija

Diverzifikacija

Decentralizacija

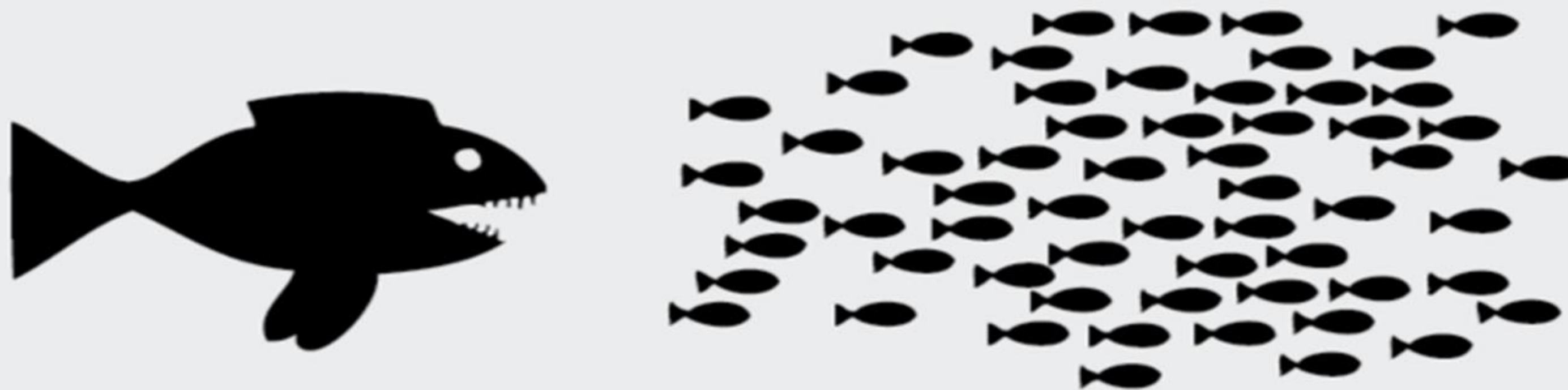

Demokratizacija

Digitalizacija

Trenutno stanje energetskeg sektora

Ranjive skupine

*Domaćinstva s niskim
primanjima*

Starije osobe

Romska zajednica

*Stranoviništvo iz ruralnih
područja*

*Radnici u energetsom
sektoru*

Žene

*Dob, spol, rasa, invaliditet, socio-
ekonomski status, geografija,
migracijski status

*tzv. dvostruke izloženosti

IZAZOVI

Zavisnost od uglja

Ekonomska nesigurnost

Energijsko siromaštvo

Uticaj na zdravlje

-
- Identitet
 - Rudarske zajednice
 - Primarni energent
 - Pristupačnost

IZAZOVI

Zavisnost od uglja

Ekonomska nesigurnost

Energijsko siromaštvo

Uticaj na zdravlje

- Zatvaranje rudnika
- Ograničene mogućnosti zaposlenja
- Rast cijena energije (porez na ugljik)

IZAZOVI

Zavisnost od uglja

Ekonomska nesigurnost

Energijsko siromaštvo

Uticaj na zdravlje

“situacija u kojoj domaćinstva nisu u mogućnosti da ostvare pristup najosnovnijim energetskekim uslugama.”

Preporuke Evropske komisije za energetske siromaštvo 2020/1563 iz oktobra 2020.

ENERGIJSKO SIROMAŠTVO

U Bosni i Hercegovini ne postoji jasna definicija energetske siromaštva, kao ni metodologija i indikatori za utvrđivanje i njegovo praćenje, tako da ne postoji ni regulatorni okvir za njegovo suzbijanje.

Razmatranje pitanja poput energijskog siromaštva, ranjivosti određenih kategorija građana BiH prisutno je u određenoj mjeri u strateškim dokumentima BiH, uključujući i NECP. Pored NECP-a, Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine, nova Strategija razvoja Federacije BiH 2021–2027, i Strategija razvoja energetske sektora Republike Srpske do 2035. godine. naglašavaju ključnu ulogu ulaganja u mjere energetske efikasnosti kao način rješavanja energijskog siromaštva, posebno sa aspekta potrošnje električne energije i grijanja u domaćinstvima.

Savjetodavni centar za energijsko siromaštvo (EPAH, nekada Opservatorij EU-a za energetske siromaštvo), je naveo 56 lokanih indikatora grupiranih u šest makrokategorija: klima; objekti / stambena izgradnja; mobilnost; socio-ekonomski aspekt; politike i regulativni okvir; učešće/participacija i dizanje svijesti.

Evropska unija je trećim energetske paketom (Čista energija za sve) prepoznala važnost ovog problema te uvela novi koncept ugroženog kupca kojim se u većini zakonodavstava danas i tretira fenomen energijskog siromaštva.

REIC ISTRAŽIVANJE

Co-funded by
the European Union

REGIONAL EDUCATION AND INFORMATION CENTER
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SOUTH-EAST EUROPE
REGIONALNI CENTAR ZA OBRAZOVANJE I INFORMISANJE
IZ ODRŽIVOG RAZVOJA ZA JUGOISTOČNU EVROPU

OPĆINA HADŽIĆI

REIC ISTRAŽIVANJE

Co-funded by
the European Union

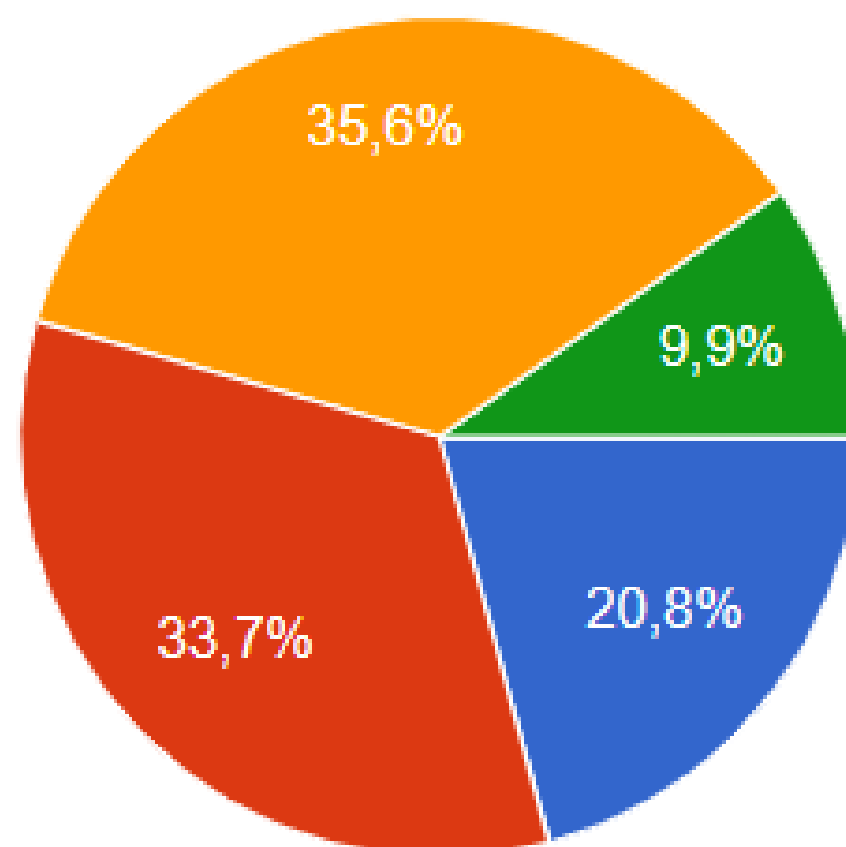

REGIONAL EDUCATION AND INFORMATION CENTER
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SOUTH-EAST EUROPE
REGIONALNI CENTAR ZA OBRAZOVANJE I INFORMISANJE
IZ ODRŽIVOG RAZVOJA ZA JUGOISTOČNU EVROPU

OPĆINA HADŽIĆI

Starost stambenog objekta

- Manje od 25 godina.
- 25 - 35 godina.
- 36 - 60 godina.
- Više od 60 godina.

OPĆINA HADŽIĆI

Co-funded by
the European Union

European
Climate
Foundation

REGIONAL EDUCATION AND INFORMATION CENTRE
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SOUTH-EAST EUROPE
REGIONALNI CENTAR ZA ODRŽIVOST I INFORMACIJE
IZ ODRŽIVOG RAZVOJA ZA JUGOISTOČNU EVROPU

RE
IC

Koliki dio prihoda uzorak ispitanika troši na račune za energiju?

Više od 30% svojih
prihoda trošim
na energiju.

24%

Manje od 10% svojih
prihoda trošim
na energiju.

13%

Između 10% i 30% svojih
prihoda trošim
na energiju.

54%

Ne znam koliko od svojih
prihoda trošim
na energiju.

10%

REIC ISTRAŽIVANJE

Co-funded by
the European Union

REGIONAL EDUCATION AND INFORMATION CENTRE
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN SOUTH-EAST EUROPE
REGIONALNI CENTAR ZA OBRAZOVANJE I INFORMISANJE
IZ ODRŽIVOG RAZVOJA ZA JUGOISTOČNU EVROPU

RE
IC

OPĆINA HADŽIĆI

Prihvatljivost troškova energije

18,8%

Neprihvatljivo visoki

33,7%

Neutralni

47,5%

Prihvatljivi

IZAZOVI

**Ekonomska
nesigurnost**

**Energijsko
siromaštvo**

***Utica*
na
*zdravlje***

Tabela 1. Godišnji uticaji $PM_{2.5}$ na zdravlje stanovništva u tuzlanskoj regiji

Tuzla i Banovići		Uticaj
Izgubljene godine života zbog smrti izazvane hroničnim oboljenjima (sve starosne dobi)	izgubljene godine života	2 875
Smrtnost djece (0-1 god.)	broj smrtnih slučajeva	3
Hronični bronhitis (stariji od 27 god.)	slučajevi	187
Bronhitis kod djece u dobi 6-12 god.	novi slučajevi	361
Hospitalizacija pacijenata sa respiratornim bolestima (sve starosne dobi)	slučajevi	113
Hospitalizacija pacijenata sa srčanim problemima (stariji od 18 god.)	slučajevi	81
Smanjen broj aktivnih dana (sve starosne dobi)	dani	272 914
Dani sa prisustvom simptoma astme (djeca u dobi 5-19 god.)	dani	5 355
Izgubljeni radni dani (osobe u dobi 15-64 god.)	dani	69 924

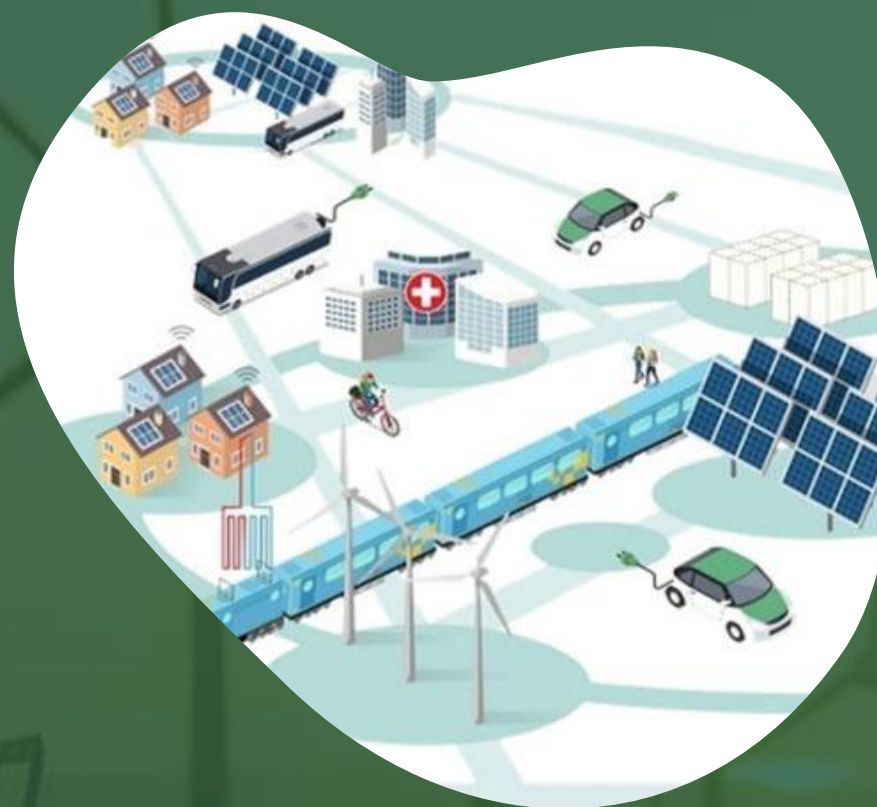
PRIILIKE

GRAĐANSKA ENERGIJA

PROIZVODNJA ENERGIJE ZA VLASTITE POTREBE

prosumer, proizvođač - kupac

ZAJEDNICE OBNOVLJIVE ENERGIJE

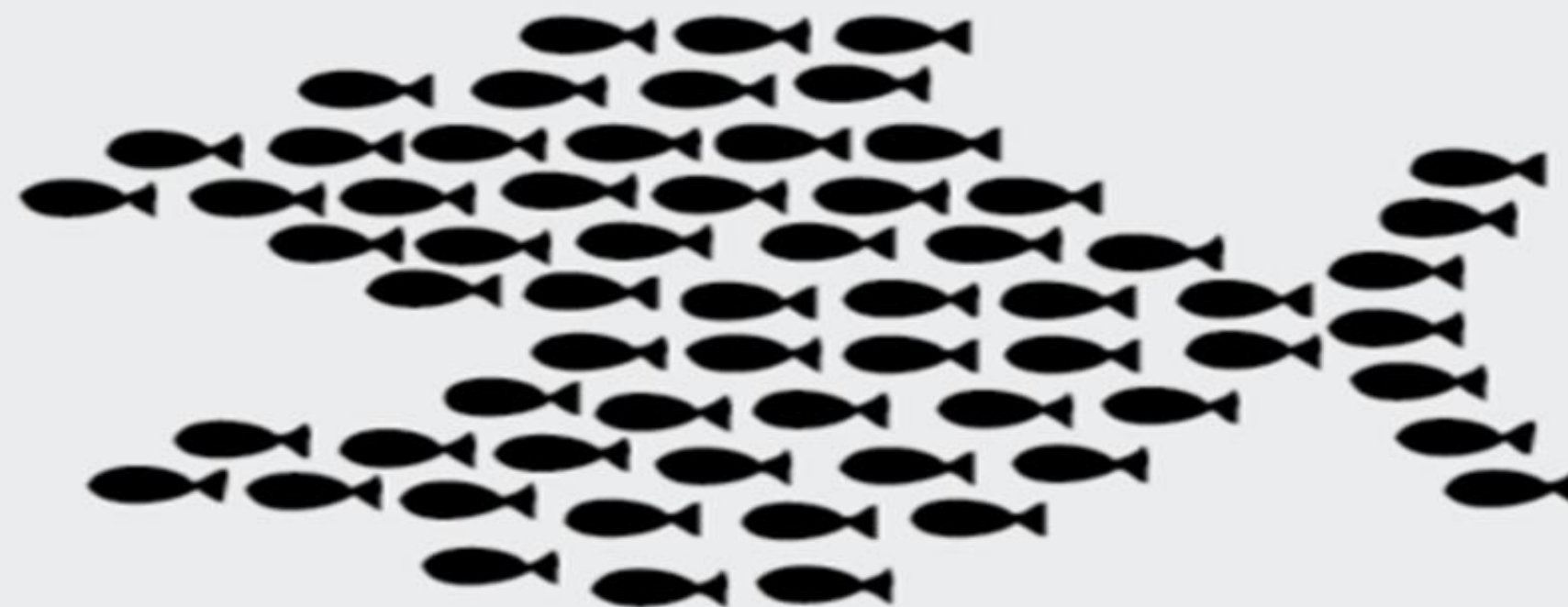
(ZOE) grupe ljudi i/ili MSP, lokalne
zajednice, JLS

ENERGETSKE ZADRUGE

pravni oblik zajednica obnovljive energije
(ZOE), jedna osoba - jedan glas

Scenarij ako koncept energetske zadruge zaživi

ZELENA ENERGETSKA ZADRUGA (ZEZ)

**Prijeđite na
sunčanu stranu
s nama**

Čuvajte okoliš, smanjite račune za struju, napravite dobru stvar za svoju djecu i njihovu budućnost.

Želim ponudu

- neprofitna zadruga
- 2013, 127 članova
- platforma “ZEZ Sunce”
- solarne elektrane na javnim ustanovama
- model crowdfunding

ELEKTROPIONIR

- prve zadružne elektrane u Srbiji (Solarna Stara, grad Pirot)
- povećano učešće građana
- obuka za prosumere

MOBILIZACIJA ŠTEDNIH DEPOZITA ZA POTICANJE GRAĐANSKE ENERGIJE

Iznos depozita
iz kategorije stanovništva
u Bosni i Hercegovini

(Juni 2023) **15.6** milijardi KM

- Zbir depozita građana u BiH iznosi 15,6 milijardi KM, a čak 85% tih sredstava čini štednja domaćinstava
- Čak 63% depozita su neoročeni depoziti, što pruža značajan potencijal za investiranje u projekte građanske energije

MOBILIZACIJA ŠTEDNIH DEPOZITA ZA POTICANJE GRAĐANSKE ENERGIJE

62.9%

građana je spremno
uložiti dio svoje
štednje u projekte
građanske energije
(uz poticaj)!

Potencijalni članovi
zajednica obnovljive
energije

Građani koji posjeduju štednju su za

196%

spremniji da ulažu u projekte građanske energije

MOBILIZACIJA ŠTEDNIH DEPOZITA ZA POTICANJE GRAĐANSKE ENERGIJE

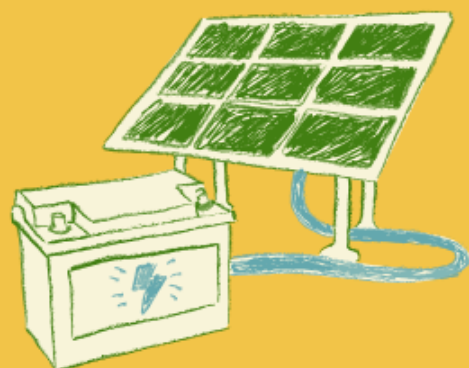
Mobilizacija samo 1% štednog depozita građana je

132.6
miliona KM

Od toga možemo:

Solarni paneli

110,50 MW

Godišnja proizvodnja

154.700 MWh

Domaćinstva

~37.000

121.550

broj stanovnika
koji se može
opskrbiti

Grad za 15% veći od Mostara

REIC ISTRAŽIVANJE

[Link: Mobilizacija štednih depozita](#)

UMJESTO ZAKLJUČKA

European
Climate
Foundation

HVALA NA PAŽNJI

Melina Kalem

m.kalem@reic.org.ba

www.reic.org.ba

**RE
IC**